[2019] 15 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 990

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਦੇਵੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ

(2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7879)

17 ਅਕਤੂਬਰ, 2019

[ਐਲ. ਨਾਗੇਸ਼ਵਰ ਰਾਓ ਅਤੇ ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਸੇਵਾ ਕਾਨੂੰਨ: ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ - ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ - ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰੀ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰ - ਕਿਹਾ ਕਿ: ਤਨਖਾਹ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ - ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ, ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਨਖਾਹ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ- ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ II ਜਾਂ IV ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਪੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ ਅਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ

ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ - ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸਨ - ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਹੁਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ - ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਪਿੱਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਸਨ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਹਨ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਗਭਗ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਾਭਾਂ ਲਈ।

XXXXXX

991 ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੇਵੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ

ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਕਿਹਾ ਕਿ : **1.1** ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ III ਅਤੇ IV ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬਿਹਾਰ ਹੈਲਥ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਆਇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ

ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 1 ਮਈ, 1953 ਤੋਂ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਧੀਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸੇਵਾ ਸਮੇਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ (M. ਅਤੇ C.H.) ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 24] [1010-B-D]

1.2 ਸ਼੍ਰੇਣੀ III ਅਤੇ IV ਅਸਥਾਈ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਸਰਕਾਰੀ/ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛਾਂਟੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ 5 ਸਤੰਬਰ, 1979 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 3 ਦਸੰਬਰ, 1980 ਨੂੰ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸ਼੍ਰੇਣੀ IV ਦੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਰਕੂਲਰ ਹੈ। 20 ਜਨਵਰੀ, 1992 ਨੂੰ, ਰਾਜ ਨੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਬਾਦਲਾ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਫ਼ਦ ਸੀ ਪਰ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਫ਼ਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਿਹਾਰ ਹੈਲਥ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 1 ਦੇ ਖੰਡ 13 (c) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਾਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਜਨ ਸਿਹਤ) ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਿਹਤ ਸਹਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਟੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਸਟਾਫ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਿਰਫ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ।

XXXXXX

ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 2250 ਅਸਾਮੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 6000 ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 20-ਨੁਕਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਤਪਦਿਕ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕੋਈ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰ੍ਹੇ 27-29] [1012-G-H; 1014-D-E; 1015-C-E]

1.3 ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦ 3 ਦਸੰਬਰ, 1980 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਕੱਤਰੇਤ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੀ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ-AM, ਮੈਨੂਅਲ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ 3 ਦਸੰਬਰ, 1980 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ III ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 4 ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 30] [1015-F-G]

1.4 ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋੜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੁਝ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਫ਼ਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰੀ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੀ। (ਪੈਰ੍ਹੇ 31, 32) [1015-H; 1016-A-C]

1.5 2012 ਦੇ SLP (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 20033 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ-ਏਐਮ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

XXXXXX

ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਉਲਟ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 34] [1016-E-F]

ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(1997) 2 SCC 1: [1996] 10 Suppl. SCR 120 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।**

1.6 ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੁਝ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਇਸ ਲਈ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਸਕਣ। ਜਿੱਥੇ ਮੂਲ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਾਖਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ। ਤਨਖਾਹ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਨਖਾਹ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। (ਪੈਰ੍ਹੇ 35, 36) [1016-G; 1017-A-C]

ਰੀਟਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, **AIR, 1988, ਪਟਨਾ 26 - ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ।**

1.7 ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 91 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਸੈੱਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਨਤਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 38] [1018-B]

1.8 ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਮਾ ਦੇਵੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਹੁਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਪਿੱਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਸਨ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 44] [1020-G; 1021-A-B]

XXXXXX

ਸਕੱਤਰ, ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਮਾਦੇਵੀ (3) ਅਤੇ ਹੋਰ **(2006) 4 SCC 1: [2006] 3 SCR 953 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।**

1.9 12 ਜੁਲਾਈ, 2011 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 24 ਸਤੰਬਰ 2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਪੈਰ੍ਹੇ 45-46) [1021-B-C]

ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੁਰੇਂਦਰ ਸੁਲਨ ਕਿੱਟ ਅਤੇ ਹੋਰ **2006 SCC ਆਨਲਾਈਨ Pat 290;** ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਐਲ. ਕੇਸਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2010) 9 SCC 247: [2010] 9 SCR 543;** ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ **[2011] 3 PLJR 547;** ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੀਰਤੀ ਨਰਾਇਣ ਪ੍ਰਸਾਦ **2018 SCC ਆਨਲਾਈਨ SC 261;** ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **2013 ਲੈਬ ਆਈ.ਸੀ. 1607 (FB);** ਰੀਟਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ **AIR 1988, ਪਟਨਾ 26;** ਆਰ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਪਿਲਾਈ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2004) 2 SCC 105: [2004] 1 SCR 360;** ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਂਸ਼ੂ ਕੁੰਭਕਰ **(2007) 8 SCC 249: [2007] 9 SCR 1069;** ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਉਪੇਂਦਰ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2009) 5 SCC 65: [2009] 4 SCR 866**; ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੂਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ **(2018) 15 SCC 463: [2018] 4 SCR 1012;** ਨਿਧੀ ਕੈਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2017) 4 SCC 1: [2017] 2 SCR 527;** ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਬਲਰਾਮ ਬਹੀਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ **(2017) 8 SCC 670: [2017] 11 SCR 271 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ।**

XXXXXX

<u>ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੇਸ ਹਵਾਲਾ</u>		
[1996] 10 Suppl. SCR 120	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 3**
[2010] 9 SCR 543	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 7**
[2011] 3 PLJR 547	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 7**
2013 ਲੈਬ ਆਈ.ਸੀ. 1607 (FB)	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 9**
AIR 1988 ਪਟਨਾ 26	**ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ**	**ਪੈਰਾ 36**
[2004] 1 SCR 360	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 37**
[2007] 9 SCR 1069	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 39**
[2009] 4 SCR 866	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 40**
[2018] 4 SCR 1012	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 41**
[2017] 2 SCR 527	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 42**
[2017] 11 SCR 271	**ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ**	**ਪੈਰਾ 43**
[2006] 3 SCR 953	**'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ**	**ਪੈਰਾ 44**

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7879

2010 ਦੇ L.P.A. ਨੰਬਰ 1741 ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਿਤੀ 12.07.2011 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਨਾਲ

2019 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7883, 7884, 7880, 7881, 7882, 7886, 7885, 7887,7888, 7889, 7890, 7891, 7892, 7907, 7893-7900, 7901, 7906, 7902-7903,7904, 7905, 7911-7913, 7908, 7910, 7909, 7611, 7919, 7914, 7915-7916,7933, 7932, 7917, 7920, 7918, 7921, 7927, 7925, 7924, 7922, 7923, 7926,7928, 7929, 7930, 7931, 7934, 7935.

ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਧੀਰਾਂ ਵਲੋਂ ਆਰ. ਵੈਂਕਟਰਮਣੀ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮੋਹਿਤ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਾਹ, ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਤਾਲੇਸਰਾ, ਬਿਪਿਨ ਕੁਮਾਰ ਝਾ, ਜਮਸ਼ੇਦ ਬੇ, ਏਕਾਂਸ਼ ਬੰਸਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੰਦਨਾ ਸਿੰਘ, ਰੰਜਨ ਮੁਖਰਜੀ, ਅਜੇ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੌਰਵ ਅਗਰਵਾਲ, ਸੰਜੀਤ ਕੇ ਤ੍ਰਿਵੇਦੀ, ਵਿਪਿਨ ਕੁਮਾਰ ਜੈ, ਦੇਵਾਸ਼ੀਸ਼ ਭਾਰੂਕਾ, ਅਖਿਲੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਾਂਡੇ, ਅਭਿਨਵ ਮੁਖਰਜੀ, ਯਸ਼ਰਾਜ ਬੁੰਦੇਲਾ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਵਿਗਨੇਸ਼, ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਜੀਵ ਗੁਪਤਾ, ਰਾਮੇਸ਼ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੋਇਲ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਐਮ. ਸਿੰਘ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਦਿਆਲ, ਰਾਜੀਵ ਕੁਮਾਰ, ਸੰਜੀਵ ਗੁਪਤਾ, ਕਾਰਤਿਕ ਆਨੰਦ, ਮਨੂ ਸ਼ੰਕਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਅਭੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਹਾਏ, ਜਮਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਹਿਮਾਂਸ਼ੂ ਸ਼ੇਖਰ, ਬਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਦਾਸ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਦਾਸ, ਰਾਮ ਇਕਬਾਲ ਰਾਏ, ਸੌਰਭ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਕਾਂਕਸ਼ਾ ਵਰਮਾ, ਐਸ. ਕੇ. ਵਰਮਾ, ਨਵੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਏ.ਕੇ. ਯਾਦਵ, ਜਿਤੇਂਦਰ ਮਹਾਪਾਤਰਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੂਮੀ ਚੰਦਰ, ਅਨੁਜ ਰਾਜਪੂਤ, ਕੇਦਾਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਪਹਿਲਾਦ ਸਿੰਘ ਸ਼ਰਮਾ, ਰੋਹਿਨੀ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਨਿਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ, ਨਿਤੀਸ਼ ਸ਼ੇਖਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਠਾ ਵਿਜ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬਿਹੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਮਰਥ ਖੰਨਾ, ਕੁਸੁਮ ਚੌਧਰੀ, ਐਨ. ਰਾਏ, ਸ਼ਾਂਤਨੂ ਸਾਗਰ, ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਿੰਘ, ਚੰਦਨ ਕੁਮਾਰ, ਐਸ. ਕੇ. ਪੱਬੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਿਖਾ ਰਾਏ, ਰਮੇਸ਼ ਤਿਵਾਰੀ, ਗੋਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਸ਼ਿਖਿਲ ਸੂਰੀ, ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਸੂਰੀ, ਨਵੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਕੇਦਾਰ ਨਾਥ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਸਿਮਿਤਾ ਮੁਖਰਜੀ, ਹਿਤੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੀਨਾਕਸ਼ੀ ਦਾਸ, ਕੇ.ਵੀ. ਮੋਹਨ, ਚੰਦਨ ਕੁਮਾਰ, ਰਿਤੂਰਾਜ ਚੌਧਰੀ, ਚੰਦਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼।

XXXXXX

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੇਠ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ. 1. ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗਾ; ਇੱਕ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪਟਨਾ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 12 ਜੁਲਾਈ, 2011 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ 6 ਅਕਤੂਬਰ, 2009; ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 24 ਸਤੰਬਰ, 2014 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮੂਹ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ 6 ਅਕਤੂਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾਂ 'ਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਪੀਲਾਂ ਵੀ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਹਨ।

2. ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕੋ ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣਾ ਆਮ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

3. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ 1990 ਤੱਕ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ III ਜਾਂ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਆਈਆਂ ਸਨ। ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਗੇੜ **ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ** [2]ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਭਰਤੀਆਂ 3 ਦਸੰਬਰ, 1980 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ 25 ਮਾਰਚ, 1983 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਤੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨਮਰਜ਼ੀ, ਬੇਰਹਿਮੀ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ

ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੀ ਅਭਿਆਸ ਇੱਕ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸਾਹਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹੀ। ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ। ਐਕਸ ਨਿਹਿਲੋ ਨਿਹਿਲ ਫਿੱਟ(ਕੁਝ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ) ਜ਼ੀਰੋ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ੀਰੋ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਨੂੰ ਤਾਲੇ, ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਬੈਰਲ ਕਲੀਅਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਟੁੱਟੇ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰਤਾ ਨਾ ਮਿਲੇ।

.....

[1] 'ਹਾਈ ਕੋਰਟ' ਲਈ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ

[2] (1997) 2 SCC 1

XXXXXX

4. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੇੜ ਵਿੱਚ, **ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੁਰੇਂਦਰ ਸੁਲਨ ਕਿੱਟ ਅਤੇ ਹੋਰ**[3] ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਲਗਭਗ 819 ਲੈਟਰਜ਼ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਦਾਖਲਾ ਪਿਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਪੱਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਅਸਲ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਉਪਲਬਧਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਨਵੇਂ

ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, **ਸਕੱਤਰ, ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਉਮਾਦੇਵੀ (3) ਅਤੇ ਹੋਰ**[4] ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

10. ਸਾਰੇ ਪੱਤਰ ਪੇਟੈਂਟ ਅਪੀਲਾਂ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਸ ਸਾਂਝੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਬਨਾਮ ਉਮਾ ਦੇਵੀ (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 44 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਅਜਿਹੀ ਅਭਿਆਸ ਅੱਜ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਸਮਾਂ ਮਿਆਦ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਜ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਵਿਸਥਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਗੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

.....

[3] 2006 SCC ਆਨਲਾਈਨ Pat 290

[4] (2006) 4 SCC 1

XXXXXX

5. ਇਹ ਅਜਿਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਹੈ; ਰਾਜ ਨੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ। ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਦੋ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਪਰ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ 31 ਦਸੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੀ। ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

(a) ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰ;

(b) ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ; ਅਤੇ

(c) ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ।

6. ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ 91 ਮਾਮਲੇ ਮਿਲੇ; ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ 228 ਮਾਮਲੇ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ 358 ਮਾਮਲੇ। ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਰਗੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਬਾਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ 91 ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਨਿਯਮਿਤ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ

ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਕੇਸ 2009 ਦਾ CWJC ਨੰਬਰ 6575 ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ 6 ਅਕਤੂਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ 31 ਦਸੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. 6 ਅਕਤੂਬਰ, 2009 ਦੇ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅੰਤਰ-ਅਦਾਲਤੀ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ 29 ਮਾਰਚ, 2011 ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਬਰਖਾਸਤਗੀ **ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਐਮ.ਐਲ. ਕੇਸਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ**[6] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ **ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ** [7] ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ **ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਕੀਰਤੀ ਨਰਾਇਣ ਪ੍ਰਸਾਦ** [8] ਦੇ 29 ਮਾਰਚ, 2011 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਕੁਝ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ **।**

.....

[5] ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, 'ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ

[6] (2010) 9 SCC 247

[7]2011 (3) PLJR 547

XXXXXX

ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਈ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 30 ਜੂਨ, 2010, 12 ਜੁਲਾਈ, 2011, 14 ਜੁਲਾਈ, 2011, 20 ਜੁਲਾਈ, 2011, 15 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2013, 30 ਅਕਤੂਬਰ, 2013 ਅਤੇ 30 ਨਵੰਬਰ, 2015 ਸਮੇਤ ਕਈ ਤਰੀਕਾਂ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਨ।

8. ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ 2009 ਦੇ LPA ਨੰਬਰ 1623 ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ 11 ਫਰਵਰੀ, 2010 ਨੂੰ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਉਦੈ ਸਿਨਹਾ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਇਕ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 2010 ਦੇ LPA ਨੰਬਰ 560 ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ 23 ਮਾਰਚ, 2010 ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ LPA ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇ। ਉਕਤ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ 2011 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 6484 ਅਤੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 8 ਅਗਸਤ, 2011 ਨੂੰ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 2009 ਦੇ LPA ਨੰਬਰ 1623 ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 24 ਸਤੰਬਰ, 2014 ਨੂੰ ਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਕੇ 6 ਅਕਤੂਬਰ, 2009 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

9. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਬਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਦੁਆਰਾ ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸਾਲ 2001 ਵਿੱਚ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

"41. ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਜਨਤਕ ਸ਼ਕਤੀ ਜਨਤਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਟਰੱਸਟ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਅਤੇ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

.....

[8] 2018 SCC ਆਨਲਾਈਨ SC 261

[9] 2013 ਲੈਬ ਆਈ.ਸੀ. 1607 (FB)

XXXXXX

ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਫਿਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਰੁੱਧ ਢੁਕਵੀਂ ਸਿਵਲ/ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਵਿਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਇਕ-ਤਰਫਾ ਸੜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਕੀਮਤ ਅਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਬੇਵਜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਜਿਸ ਮਿਆਰ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਮਿਆਰ ਹੈ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦੱਸ ਕੇ ਰੱਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਭਰੋਸੇ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਰਜ ਚਮਕਦੇ ਹੋਏ ਘਾਹ ਬਣਾਇਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਲੇ ਬੱਦਲਾਂ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵੀ ਦੇਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ.....

xx xx xx

44. ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 14 ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਅਸਥਾਈ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਚੋਣ ਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਉਪਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਲੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਇਸ ਲਈ ਯੋਗਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ (ਉਮਾ ਦੇਵੀ) (Supra) ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਰਖਾਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਰੁਤਬਾ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪੈਰਾ 53 ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਾਅਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲੱਭਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਬੇਨਿਯਮੀ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ।

10. ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 24 ਸਤੰਬਰ, 2014 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"..... ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਨਾਲ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਆਖਰਕਾਰ, ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਬੈਠੇ; ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

XXXXXX

1001 ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੇਵੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ [ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.]

ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਹਨ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਨਤੀਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ- ਨਾਲ-ਮੁੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ

ਉੱਪਰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਦੇ ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਹ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਵਿਦਵਾਨ ਇਕੱਲੇ ਜੱਜ ਨੇ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਰਿਪੋਰਟ ਸੌਂਪੀ ਸੀ।

xx xx xx

ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਆਖਰੀ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਸੇਵਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਣਯੋਗ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਮਾ ਦੇਵੀ (3) (Supra) ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਹੀ ਸਵਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰ (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਮਾ ਦੇਵੀ (Supra) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਸੇਵਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ; ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਬਿਨੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ [2011 (3) PLJR 547] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੁਣ ਚੰਗਾ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਮਾ ਦੇਵੀ (3) (Supra) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 44 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

XXXXXX

11. ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਈਆਂ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ:

“1. ਕੀ 20-ਨੁਕਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਤਪਦਿਕ ਖਾਤਮਾ ਯੋਜਨਾ 'ਤੇ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ।

2. ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ।

3. ਕੀ ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ 6000 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ?

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀ ਰਾਹਤ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

12. ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾਕਟਰ ਏ. ਏ. ਮਲਿਕ ਤਪਦਿਕ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ ਅਤੇ ਫਿਲਾਰੀਆ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ, 2250 ਦੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 6000 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਭਰਤੀਆਂ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ 3 ਦਸੰਬਰ, 1980 ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮਨਮਰਜ਼ੀ, ਬੇਰਹਿਮੀ, ਰੱਦ ਅਤੇ ਰੱਦ ਸਨ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ 25 ਮਾਰਚ, 1983 ਦੇ ਮਤੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਦੀ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

“12. ... ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਭਰਤੀਆਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਸਥਾਪਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਭਰਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਖਰਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਇੰਨੇ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ..... ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਨੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਿੱਜੀ ਜਾਇਦਾਦ ਮੰਨਿਆ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਯੰਤਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ

ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਲਾਭਕਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ 3-12-1980 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ.... ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਨੇ ਤਪਦਿਕ ਖਾਤਮਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਗੈਰ ਰਸਮੀ/ਦਿਹਾੜੀਦਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਅਤੇ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ.....

XXXXXX

1003 ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੇਵੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ [ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.]

.... ਪਰ ਮਤੇ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਲੇਰੀਆ, ਫਾਈਲੇਰੀਆ ਅਤੇ ਟੀ.ਬੀ. ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਲਈ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਿਯਮਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸ ਨੇ ਡਾ ਮਲਿਕ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਵੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿਚ ਸੁੱਟਣ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਮਤਾ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਿਛਲੇ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, 25-3-1983 ਦੇ ਮਤੇ ਨੂੰ 3-12-1980 ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ..... ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਇਸ ਨੂੰ ਭਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੋਈ ਵੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਜਾਂ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ

ਬਿਨਾਂ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਜਟ ਮਨਜ਼ੂਰੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ... ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਪਦਿਕ ਖਾਤਮਾ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ 6000 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਸਨ, ਉਹ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਲਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਨੁਕਤੇ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ।

13. ਦੂਜੇ ਨੁਕਤੇ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਾਖਲਾ ਹੀ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਉੱਠੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"13. ... ਪਰ ਜੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਾਖਲਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਦੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਕਥਿਤ ਨਿਯਮਿਤਤਾ ਜਾਂ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਵਿਅਰਥ ਅਭਿਆਸ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜੇ ਵੀ ਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ....

XXXXXX

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਹਾੜੀਦਾਰਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਨ, ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਉਪਲਬਧ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ 2500 ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ 6000 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਿਵੇਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਸਾਰੀ ਅਭਿਆਸ ਇੱਕ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਸਾਹਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹੀ। ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦਾ। ਐਕਸ ਨਿਹਿਲੋ ਨਿਹਿਲ ਫਿੱਟ(ਕੁਝ ਵੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ) ਜ਼ੀਰੋ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਨਾਲ ਗੁਣਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ੀਰੋ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ..."

14. ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

14. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਸਮੇਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਦੋ ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਠ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਉਪਲਬਧ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਜੋ ਲੰਬੀ ਮਿਆਦ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਦਿਹਾੜੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨਕਲੀ ਬਰੇਕ ਦੇ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸੇਵਾ ਕੈਰੀਅਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਾਰਜਕਾਲ

ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਰਵੋਤਮ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਣ। ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਐਂਟਰੀ ਅਜਿਹੀ ਐਂਟਰੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਪਲਬਧ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.....

... ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਾਖਲਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਭਰਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸਥਾਪਤ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਅਣਦੇਖੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਬੈਕ ਡੋਰ ਐਂਟਰੀਆਂ ਤੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਜਿਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਐਂਟਰੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦਾਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਸਾਮੀ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਐਂਟਰੀ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

XXXXXX

1005 ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੇਵੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ [ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.]

ਕਿਸੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਐਂਟਰੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਦਾਗੀ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ, ਚਾਹੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਸਮਰੱਥ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਇਸ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਥਿਤ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਨੂੰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਵਿਅਰਥ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਰਹੀ। ... ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪੁਸ਼ਟੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂ ਢਾਂਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਵੱਲੋਂ 6000 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਫੌਜ ਨੂੰ ਇਸ ਸਕੀਮ ਅਧੀਨ ਲਿਆ ਕੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਾਲ ਨੂੰ ਤਾਲਾ, ਸਟਾਕ ਅਤੇ ਬੈਰਲ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਭੰਗ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾ ਹੋਣ।

15. ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਤੀਜਾ ਨੁਕਤਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ 3750 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਅਧਿਕਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਤਬਲ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਰਾਬ ਭਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਰੰਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਤਪਦਿਕ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜਨਤਕ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। 987 ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪਲਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਮੇਟੀ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਫੈਸਲਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਗਾੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ

ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਜੇ ਸਬੰਧਤ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਰੱਖਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ।

16. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੁਆਇੰਟ ਨੰਬਰ 4 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ 2250 ਅਸਾਮੀਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਦੌਰ **ਪੁਰੇਂਦਰ ਸੁਲਨ ਕਿੱਟ** ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਗਠਿਤ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ **।**

XXXXXX

17. ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੂਹ 3 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2018 ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਲੱਭੀਆਂ:

"(i) ਜਾਅਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ। ਉਹ S ਨੰਬਰ 2 ਤੋਂ 48 'ਤੇ ਹਨ।

(ii) ਜਾਅਲੀ ਨਰਸਿੰਗ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ। ਉਹ S. ਨੰਬਰ 49-50-51 'ਤੇ ਹਨ।
(iii) ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਜੋ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ S ਨੰਬਰ 52 ਤੋਂ 92 'ਤੇ ਹਨ।

(iv) S. ਨੰਬਰ 1 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਾਕੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਡਾਕਟਰ ਏ. ਏ. ਮਲਿਕ, ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਟੀ.ਬੀ. ਅਤੇ S. ਨੰਬਰ 93 ਅਤੇ 94 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜੋ ਹੁਣ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜਿੱਠਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

18. ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ 30 ਨਵੰਬਰ, 2018 ਨੂੰ **ਕੀਰਤੀ ਨਰਾਇਣ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੀਤਾ** ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ:

"17. ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਵਾਦ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੂਬਾ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਜਾਅਲੀ ਜਾਂ ਜਾਅਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਤਿਆਰ ਕਰਕੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ- ਨਾਲ-ਮੁੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪੋਸਟਿੰਗ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ- ਨਾਲ -ਮੁੱਖ ਮੈਡੀਕਲ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਲਾਭਪਾਤਰੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਾਰਨ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਬਾਰੇ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ

ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਅਸਹਿਮਤ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ।

XXXXXX

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿਚ ਉਮਾਦੇਵੀ (Supra) ਵਿਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 53 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਵਲ ਸੇਵਕ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 311 ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਨਿਯਮਾਂ ਤਹਿਤ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

19. ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਭਾਵ ਜਾਅਲੀ ਨਰਸਿੰਗ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਇੱਕ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤਿੰਨ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਰਸਿੰਗ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਅਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਸਹਾਇਕ ਨਰਸ ਮਿਡ-ਵਾਈਫ [10] ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕੋਰਸ ਜਾਅਲੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਏ.ਐਨ.ਐਮ. ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਅਲੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਏ.ਐਨ.ਐਮ. ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਅਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਰ ਮੈਟ੍ਰਿਕ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਅਲੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਦਿਅਕ ਯੋਗਤਾ, ਨਰਸਿੰਗ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਵ-ਸ਼ਰਤ, ਜਾਅਲੀ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ ਏ.ਐਨ.ਐਮ. ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਦੇਵੇਗਾ। **ਕੀਰਤੀ ਨਰਾਇਣ ਪ੍ਰਸਾਦ** ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, 2019 ਦੀ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 7906 2019, 7919 ਅਤੇ 2019 ਦੀ 7920 ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

20. ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 3 ਦਸੰਬਰ, 1980 ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ **ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕੂਲਰਾਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਈਆਂ **ਗਈਆਂ** ਹਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ **ਉਮਾ ਦੇਵੀ** ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ:

"33. ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜੋ ਗੱਲ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯਮਿਤ ਭਰਤੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਥਾਈ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਲਦੀ ਹੀ ਨਿਯਮਤ ਭਰਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਉਪਲਬਧ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧੇ ਹਨ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

.....

[10]ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 10, 'ANM

XXXXXX

xx xx xx

53. ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ (ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ) ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਸ.ਵੀ. ਨਾਰਾਇਣੱਪਾ [(1967) 1 SCR 128 : AIR 1967 SC 1071] , R.N. ਨੰਜੁੰਡੱਪਾ [(1972) 1 SCC 409 : (1972) 2 SCR 799] ਅਤੇ B.N. ਨਾਗਰਾਜਨ [(1979) 4 SCC 507 : 1980 SCC (L&S) 4 : (1979) 3 SCR 937 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਸ਼ੁਦਾ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਸ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਅਜਿਹੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ.....

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

21. **ਉਮਾ ਦੇਵੀ** ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦਾਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

“46. ..... ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਲਾਭ ਜਾਂ ਲਾਭ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਜਾਂ ਤਾਂ (i) ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੁਝ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ (ii) ਉਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਤੋਂ ਭਰੋਸਾ ਮਿਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ... ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦਿਹਾੜੀ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਦਰਜਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਰਕਸੰਗਤ ਕਾਰਨ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਇਹ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ।

XXXXXX

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਪਾਰਕ ਕਰ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਵਾੜ ਦੇ ਫੈਸਲੇ [(1990) 2 SCC 396: 1990 SCC (L & S) 274: (1990) 12 ATC 902: (1990) 1 SCR 544] ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਵੀ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਇਹ

ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯਮਿਤਕਰਨ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ...

47. ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਅਸਥਾਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵਜੋਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਹੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਅਸਥਾਈ, ਅਸਥਾਈ ਜਾਂ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪੱਕੇ ਹੋਣ ਦੀ ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਿਰਫ ਚੋਣ ਲਈ ਸਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਸੇਵਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਾਇਜ਼ ਉਮੀਦ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ, ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਜਾਂ ਅਸਥਾਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ...

22. ਰਾਜ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਅਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਸਥਾਰਤ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ **ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ** ਅਤੇ **ਉਮਾ ਦੇਵੀ** ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਠਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਉਂਕਿ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਜੋ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ।

XXXXXX

23. ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਜਿੱਥੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਅਯੋਗ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ; ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।

24. ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਵਿੱਚ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 309 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਬਿਹਾਰ ਹੈਲਥ ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਧਿਆਇ ਰਾਜ ਦੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ 1 ਮਈ, 1953 ਤੋਂ, ਮੈਡੀਕਲ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਧੀਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸੇਵਾ ਸਮੇਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਰ-

ਗਜ਼ਟਿਡ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ (M. ਅਤੇ C.H.) ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਧੀਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਹਨ। ਮੈਨੂਅਲ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“2. - ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।

(a) ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ।

3. ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਧੀਨ ਮੈਡੀਕਲ ਸੇਵਾ ਸਮੇਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਨੰਬਰ 7759, ਮਿਤੀ 9 ਜੂਨ 1916)"

6. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਕੋਡਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਵੀ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:-

XXXXXX

ਸੰਖਿਆ ਨੰਬਰ	ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ	ਨਿਯਮਾਂ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ	ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸੀਮਾ
1.	XXX		
2.	ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਦਰ, ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਅਸਥਾਈ ਸਥਾਪਨਾ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਮਿਆਦ।	ਪੈਰਾ 103, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਉੜੀਸਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਮੈਨੂਅਲ।	ਵਫ਼ਦ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ: - (1) ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। (2) ਜਿੱਥੇ ਅਸਥਾਈ ਅਦਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਉਸ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਕੇਲ ਦੀ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਵਧਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। (3) ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਅਸਥਾਈ ਸਥਾਪਨਾ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ

			ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਵਧਾਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।
	XXX		
47	ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਅਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।	ਬਿਹਾਰ ਸਰਵਿਸ ਕੋਡ ਦਾ ਨਿਯਮ 103.	ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਗੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸਬੰਧਤ ਹਰੇਕ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਠੇਸ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ।

25. ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਖੰਡ 7 ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਖੰਡ 8 ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ) ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਖੰਡ 9 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

“9. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:-

(a) ਅਧੀਨ ਦਫਤਰਾਂ, ਅਕਾਊਂਟੈਂਟ ਜਨਰਲ, ਬਿਹਾਰ, ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਭਾਗਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਫਤਰਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਾਰੇ ਪੱਤਰ- ਵਿਹਾਰ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਅਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨਾ।

XXXXXX

(b) ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਧੀਨ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਯਾਤਰਾ ਭੱਤੇ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ।

(c) ਮੁਫਸਿਲ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਤੋਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਫਾਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਟੇਸ਼ਨਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਰੇ ਇੰਡੈਂਟਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਕਾਊਂਟਰਸਾਈਨ ਕਰਨਾ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿ 5 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਜਾਂ ਵਾਧੇ ਲਈ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
(d) ਹੈੱਡਕੁਆਰਟਰ ਦਫਤਰ ਜਾਂ ਮੁਫਸਿਲ ਦਫਤਰਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਸਤੂ 'ਤੇ 20 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਥਾਈ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਸਥਾਨਕ ਖਰੀਦ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣਾ।

(ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 262/HD, ਮਿਤੀ 13 ਜੁਲਾਈ, 1953).

26. ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕੁਸ਼ਟ ਰੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਟੀ ਬੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੇ ਅਧੀਨ

ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

13. ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਆਂ-

(a) • xxx
(b) xxx

(c) ਸਿਹਤ ਸਹਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਟੀਕਾਕਰਤਾਵਾਂ ਵਰਗੇ ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਬੰਧਤ ਡਿਵੀਜ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਭਰਤੀ ਕਰਨਾ। ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰਾਂ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

(ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 27680-H ਮਿਤੀ 1 ਨਵੰਬਰ, 1954)."

27. ਸ਼੍ਰੇਣੀ III ਅਤੇ ਚੌਥੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਸਥਾਈ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਸਰਕਾਰੀ/ਅਰਧ-ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛਾਂਟੀ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ 5 ਸਤੰਬਰ, 1979 ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 3 ਦਸੰਬਰ, 1980 ਨੂੰ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸ਼੍ਰੇਣੀ III ਦੀਆਂ

ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

XXXXXX

(b) ਸਕੱਤਰੇਤ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਦਫਤਰਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦੇ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਜੁੜੇ ਦਫਤਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਭਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਲੀ ਪਈਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਬੰਧਤ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਦਫਤਰਾਂ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

xx xx xx

(e) (i) ਸਕੱਤਰੇਤ ਅਤੇ ਜੁੜੇ ਦਫਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੁੜੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਨਾ ਮੁਖੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੂਜਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ

ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਵੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀ/ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਰਸੋਨਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸੰਯੁਕਤ/ਡਿਪਟੀ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(ii) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੁੜੀ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੁਖੀ ਗਠਿਤ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਾਪਨਾ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰੀ ਮੁਖੀ ਦੁਆਰਾ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਮੈਂਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੂਜਾ ਮੈਂਬਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਭਲਾਈ ਅਫਸਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਉਲੰਘਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

xx xx xx

(3) ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 3 ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਤਲਬ ਹੈ ਸਰਕਾਰੀ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਜੋ ਅਫਸੋਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ।

XXXXXX

ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 3 ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਮਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹਰੇਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ੩ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਾਸਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 3 ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਵਿਭਾਗੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਤੁਰੰਤ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

28. ਸ਼੍ਰੇਣੀ IV ਦੇ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਸਰਕੂਲਰ ਹੈ। 20 ਜਨਵਰੀ, 1992 ਨੂੰ, ਰਾਜ ਨੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਤੀਜੇ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਸਰਕੂਲਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਤਬਾਦਲਾ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰਹੇਗੀ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਅਤੇ 6 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“3. ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

(a) ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ- ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ (ਉੱਚ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ) ਅਤੇ ਏ.ਐਨ.ਐਮ.

(b) ਸੁਪਰਡੈਂਟ, ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਹਸਪਤਾਲ - ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਲਈ।

(c) ਰਾਜ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਫਸਰ (ਮਲੇਰੀਆ, ਟੀ.ਬੀ., ਕੁਸ਼ਟ ਰੋਗ, ਫੇਲੇਰੀਆ) - ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਧੀਨ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀ।

(d) ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮੁਖੀ, ਜਨਤਕ ਸੇਵਾਵਾਂ - ਲੋਅਰ ਅਤੇ ਅਪਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਕਲਰਕ, ਏ ਗ੍ਰੇਡ ਨਰਸ, ਐਲ.ਐਚ.ਐਕਸ. ਦਾਈ, ਮੈਟ੍ਰੋਨ, ਪਬਲਿਕ ਹੈਲਥ ਨਰਸ, ਸੈਨੇਟਰੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਸਹਾਇਕ, ਐਕਸ-ਰੇ ਟੈਕਨੀਸ਼ੀਅਨ, ਫਿਜ਼ੀਓਥੈਰੇਪਿਸਟ, ਕਿੱਤਾਮੁਖੀ ਥੈਰੇਪਿਸਟ, ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਸਹਾਇਕ, ਪ੍ਰਸਾਰਣ ਟ੍ਰੇਨਰ, ਹੈਲਥ ਟ੍ਰੇਨਰ, ਡਿਪਟੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮਾਸ ਮੀਡੀਆ ਅਫਸਰ, ਸਟੈਨੋਗ੍ਰਾਫਰ, ਹੈਜ਼ਾ ਵਰਕਰ, ਸਪੈਸ਼ਲ ਹੈਜ਼ਾ ਵਰਕਰ, ਮੂਵੀ ਪਲੇਅਰ ਆਦਿ।

XXXXXX

1015 ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਦੇਵੇਂਦਰ ਸ਼ਰਮਾ [ਹੇਮੰਤ ਗੁਪਤਾ, ਜੇ.]

6. ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ:

(a) ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਕਾਡਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਫ਼ਤਰ ਦਾ ਸਟਾਫ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ।

(h) ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਉਨ੍ਹਾਂ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ/ਤਾਇਨਾਤੀ ਕਰੇਗਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹ ਅਸਲ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਤਾਇਨਾਤੀਆਂ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

29. ਉਪਰੋਕਤ ਸਰਕੂਲਰਾਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਫ਼ਦ ਸੀ ਪਰ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਫ਼ਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬਿਹਾਰ ਹੈਲਥ ਮੈਨੂਅਲ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 1 ਦੇ ਖੰਡ 13 (c) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਹਾਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ (ਜਨ ਸਿਹਤ) ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਹਤ ਸਹਾਇਕਾਂ ਅਤੇ ਟੀਕਾਕਰਨਕਾਂ ਵਰਗੇ ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਮਹਾਂਮਾਰੀ ਸਟਾਫ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਸਿਰਫ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ। ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ 2250 ਅਸਾਮੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 6000 ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। 20-ਨੁਕਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਤਪਦਿਕ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਕੋਈ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਗਤੀਵਿਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

30. ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪਵਾਦ 3 ਦਸੰਬਰ, 1980 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਕੱਤਰੇਤ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੀ ਮੈਰਿਟ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵੇਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕੁਲੈਕਟਰ ਅਤੇ

ਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਬਰਾਬਰ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਡਾਕਟਰ ਮਲਿਕ ਮੈਨੂਅਲ ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ 3 ਦਸੰਬਰ, 1980 ਦੇ ਸਰਕੂਲਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ III ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ 4 ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ।

31. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਰਜੀ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਲੋੜ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

XXXXXX

ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਹੁਦਾ ਦੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

32. ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਕੁਝ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਉਕਤ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵਫ਼ਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰੀ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸਹਾਇਕ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਪਾਤਕਾਲੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਯੋਗ ਸੀ ਅਤੇ ਖੇਤਰੀ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵੀ।

33. ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ , ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਹਤ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਹੀ III ਅਤੇ IV ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਤਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ, ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਯਮਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।

34. 2012 ਦੇ SLP (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 20033 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਏ. ਏ. ਮਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਡਾਕਟਰ ਏ. ਏ. ਮਲਿਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ 'ਤੇ ਉਲਟ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ 2012 ਦੇ SLP (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ 20033 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

35. ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੁਝ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ, ਇਸ ਲਈ, ਬਰਖਾਸਤਗੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖਤਾਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣ ਸਕਣ।

XXXXXX

36. ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। **ਰੀਟਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ**[11] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਅਲੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਅਜਿਹੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਉਸ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿੱਥੇ ਜੜ੍ਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਤਨਖਾਹ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਾਖਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀ. ਤਨਖਾਹ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਨਖਾਹ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ।

37. ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ **ਆਰ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਪਿਲਾਈ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ**[12] **ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ**। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ:

"17. ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇੱਕ ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਰੀਟਾ ਮਿਸ਼ਰਾ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਬਿਹਾਰ [AIR 1988 ਪੈਟ 26: 1988 ਲੈਬ ਆਈ.ਸੀ. 907: 1987 BBCJ 701 (FB)] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਲਈ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਅਲੀ, ਧੋਖਾਧੜੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ। ਫੁਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ: (AIR ਪੰਨਾ 32, ਪੈਰਾ 13)

13. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਤਨਖਾਹ, ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਨਤਕ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਯੁਕਤੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਤਨਖਾਹ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੱਕ ਜਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿੱਤੀ ਲਾਭਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਾਅਲਸਾਜ਼ੀ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ।

.....

[11] AIR 1988 ਪਟਨਾ 26

[12] (2004) 2 SCC 105

XXXXXX

18. ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਟਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

38. ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। 91 ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਜਨਤਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਖਾਲੀ ਅਹੁਦਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰਨ ਲਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਰਾਹੀਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

39. **ਝਾਰਖੰਡ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਂਸ਼ੂ ਕੁੰਭਕਰ** [13] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਦੁਆਰਾ ਸਪਾਂਸਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੋਈ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

40. **ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਉਪੇਂਦਰ ਨਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ**[14] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਐਕਸਚੇਂਜ (ਅਸਾਮੀਆਂ ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੂਚਨਾ) ਐਕਟ, 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਅਸਾਮੀ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰੇਕ ਖਾਲੀ ਅਸਾਮੀ ਨੂੰ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਐਕਸਚੇਂਜ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇ।

41. **ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਘੂਵਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ** 15 ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਕੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਜਿਹਾ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਬੇਨਿਯਮੀ ਦਾ? ਜੇ ਇਹ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਸਿਰਫ ਰਸਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਾਊਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਇੰਚਾਰਜ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪੱਤਰ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇੰਚਾਰਜ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਦਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦਾ ਕੰਮ, ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਵੇਗਾ।

42. **ਨਿਧੀ ਕੈਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ** [16] ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਐਮਬੀਬੀਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

---

[13] (2007) 8 SCC 249

[14] (2009) 5 SCC 65

[15] (2018) 15 SCC 463

[16] (2017) 4 SCC 1

XXXXXX

“92. ... ਉਪਰੋਕਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ 'ਤੇ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਅਤੇ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ "ਅਣਉਚਿਤ" ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਚੋਰ ਨੂੰ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਵਰਗਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਰਸ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਅਦਬੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏਗੀ। ਇਹ ਅਕਾਦਮਿਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਨਾਲ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੇਗਾ। ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੰਪੂਰਨ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਮ.ਬੀ.ਬੀ.ਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

xx xx xx

94. ... ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਨਾਬਾਲਗ ਅਪਰਾਧ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ. ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕੋਈ ਅਪਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹਨ. ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਚਾਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਦਾਖਲੇ ਦੀ ਨਿਯਮਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਝੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ

ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧੋਖੇਬਾਜ਼ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਦਾਖਲੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਗਲਤ ਦਾਖਲਿਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅਕਾਦਮਿਕ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਣਾ, ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਮ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

XXXXXX

xx xx xx

xx xx xx

108. ... ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 142 ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਐਮਬੀਬੀਐਸ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਉਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

43. ਫੂਡ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਬਨਾਮ ਜਗਦੀਸ਼ ਬਲਰਾਮ ਬਹੀਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ **ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ**

ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ[17] ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਝੂਠੇ ਜਾਤੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

69. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ:

xx xx xx

69.3 ਆਰ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਪਿਲਾਈ [ਆਰ. ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਪਿਲਾਈ ਬਨਾਮ ਕੇਰਲ ਰਾਜ, (2004) 2 SCC 105 : 2004 SCC (L & S) 350] ਅਤੇ ਦੱਤਾਤ੍ਰੇਯ [ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਬਨਾਮ ਦੱਤਾਤ੍ਰੇ, (2008) 4 SCC 612 : (2008) 2 SCC (L & S) 6] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜੋ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤੀ- ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲਾ - ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੱਕ ਰਾਖਵੀਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਲਾਭ ਰਾਖਵਾਂ ਹੈ, ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦਾਖਲਾ ਰੱਦ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

xx xx xx

69.7 ਜਾਤੀ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਜੋ ਕਿ ਝੂਠਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਤੀ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਅਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਦਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ:

44. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਨਿਯਮਿਤ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਮਾ ਦੇਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਹਨ।

.....

[17] (2017) 8 SCC 670

XXXXXX

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਜ਼ੂਰਸ਼ੁਦਾ ਅਹੁਦੇ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਯੋਗ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਭਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਪਿੱਛਲੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਸਨ, ਭਾਈ-ਭਤੀਜਾਵਾਦ ਅਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕੰਮ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਆਂਇਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਤੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਹੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ, ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਹਨ।

45. ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ 12 ਜੁਲਾਈ, 2011 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

46. ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 24 ਸਤੰਬਰ, 2014 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਕਾਇਆ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹਨ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ: - ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Prabhat Kiran, Advocate
D/923/2000
Bar Council of Delhi